

**INSTYTUT OGRODNICTWA
SKIERNIEWICE
PRACOWNIA NASIENICTWA**

Opracowanie standardów jakości nasion zgodnych ze standardami UE (uprawy ekologiczne)

Autorzy: dr Regina Janas

prof. dr hab. Mieczysław Grzesik

dr Krzysztof Górnik

Opracowanie przygotowane w ramach zadania **4.3.**

Opracowanie metod ekologicznej produkcji nasiennej roślin ogrodniczych i uszlachetniania
materiału siewnego

Programu Wieloletniego:

„Rozwój zrównoważonych metod produkcji ogrodniczej w celu zapewnienia
wysokiej jakości biologicznej i odżywczej produktów ogrodniczych oraz zachowania
bioróżnorodności środowiska i ochrony jego zasobów”
finansowanego przez Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi

Skierniewice 2014

1. Przyjęty przez Komisję Europejską w **1995 roku dokument tzw. „Biała Księga”** stanowi dla państw stowarzyszeniowych przewodnik w dostosowaniu ich struktur prawnych do wymogów UE. **W zakresie produkcji roślinnej, szczególną uwagę przywiązuje się do poprawy jakości materiału siewnego oraz zdrowotności roślin.** W celu zapewnienia swobodnego przepływu nasion i materiałów do rozmnażania roślin w Unii, **prawo europejskie zawiera określone standardy jakości materiału siewnego**

Nasiona brokułu

oraz przepisy dotyczące instytucji, prowadzących urzędowe kontrole nasion.

2. (Dyrektywa Rady 202/55/WE z dnia 13 czerwca 2002 w sprawie obrotu materiałem siewnym warzyw) – podaje minimalne zdolności kiełkowania (np. dla marchwi i pietruszki 65%, kopru 55%).

3. Rozporządzenie Rady (WE) 834/2007 w sprawie produkcji ekologicznej i znakowania z dnia 28 czerwca 2007 r., art. 12, poz.1 – dotyczące obowiązku stosowania ekologicznego materiału siewnego i wegetatywnego materiału nasadzeniowego zgodnie z wymienionym Rozporządzeniem

Nasiona kopru ogrodowego

4. Ustawa o Nasiennictwie z dnia 9 listopada 2012 r. (Dz.U. z dnia 28.12.2012 poz.1512., z późn.zm.) oraz rozporządzeniami wykonawczymi – podaje, że w produkcji nasiennej wymagane jest przestrzeganie zasad dotyczących wytwarzania, jakości i obrotu materiałem siewnym.

Hodowcy i/lub producenci nasion muszą zapewnić warunki, aby zarówno w trakcie zachowania odmiany, jak i **na wszystkich etapach wytwarzania jej materiału siewnego (plantacje nasienne, zbiór, przetwarzanie, pakowanie, znakowanie i jego dystrybucja) nie wystąpiły zdarzenia, mające ujemny wpływ zarówno na utrzymanie tożsamości i czystości odmianowej, jak i na jego jakość.**

Nasiona marchwi

Wspólnotowy system nasienny wywodzi się i jest oparty na

przepisach, standardach i procedurach znanych w Schematach Nasiennych OECD (w zakresie wytwarzania, certyfikacji oraz kontroli tożsamości i czystości odmianowej) oraz na wytycznych ISTA (w zakresie urzędowych metodyk oceny nasion). Kraje członkowskie UE są zobligowane do transpozycji w/w przepisów międzynarodowych i unijnych w krajowych ustawodawstwach, **tak, aby w pełni utrzymać standardy i normy wspólnotowego reżimu nasiennego.**

Nasiona kopru włoskiego

Implementacja schematów nasiennych OECD, jak i wspólnotowych systemów nasiennych, pozostaje w gestii Państw Członkowskich, które organizują działalność kontrolną w nasiennictwie (począwszy od rejestracji odmian do etapu wprowadzenia materiału siewnego do obrotu).

Metody stosowane w działalności urzędowej w nasiennictwie muszą być międzynarodowo uznane, wystarczająco precyzyjne i wiarygodne oraz gwarantujące jednoznaczne i powtarzalne wyniki. W tym celu stworzono metodyki badań dla oceny jakości materiału siewnego

Metodyki do badań i rejestracji odmian oraz oceny jakości materiału siewnego, w tym tożsamości i czystości odmianowej są następujące:

- protokoły techniczne CPVO (Technical Protocols) i wytyczne UPOV (Technical Guidelines) do badań OWT i sporządzania urzędowych opisów odmian,
- wytyczne OECD do prowadzenia poletek kontrolnych i inspekcji polowej plantacji nasiennych,

- wytyczne ISTA do urzędowych metodyk oceny nasion,
- schematy nasienne OECD i wytyczne ISTA do wytwarzania i prowadzenia certyfikacji materiału siewnego dla utrzymania wysokiego poziomu jego wartości.

Wymienione metodyki mają na celu kontrolę utrzymania wysokiej jakości materiału siewnego w całym cyklu jego wytwarzania i opierają się na właściwościach morfologiczno-fizjologicznych roślin,

Nasiona rakiety siewnej

obserwowanych i monitorowanych w całym okresie wegetacji roślin na poletkach kontrolnych oraz będących przedmiotem lustracji podczas inspekcji na plantacjach nasiennych.

Nasiona kolendry siewnej

Materiał siewny wytwarzany w produkcji metodami ekologicznymi podlega tym samym wymogom, jak wytworzony w produkcji konwencjonalnej i musi spełniać wszystkie kryteria zawarte w przepisach i dyrektywach WE (odnośnie dyrektywy podane wyżej). Do dnia dzisiejszego nie wprowadzono żadnych „łagodniejszych”

specjalnych przepisów nasion ekologicznych, które, jak udowodniono w badaniach, charakteryzują się nieco niższymi parametrami jakości, w porównaniu z produkcją konwencjonalną. W związku z tym badania prowadzone w ramach zadania 4.3. miały na celu opracowanie i zastosowanie w produkcji nasiennej kompleksowych metod traktowania nasion (przedsiewnego, w trakcie ich formowania na roślinach matecznych oraz rozbiornego), ukierunkowanych na poprawę jakości i spełnienie standardów wymaganych w dyrektywach WE. Założony cel osiągnięto - uzyskano materiał siewny spełniający wymagane kryteria – wysoką jakość nasion (u wielu gatunków roślin wyższą od parametrów zawartych w dyrektywach), wolnych od patogenów lub infekowanych w niewielkim stopniu, o wymaganej czystości. Zastosowanie opracowanych nowatorskich metod (zgodnych z wytycznymi Międzynarodowych Organizacji Oceny Nasion (ISTA) i OECD) w ekologicznej produkcji nasiennej wybranych gatunków roślin z rodziny *Apiaceae* (marchew, pietruszka korzeniowa, koper ogrodowy, koper włoski, kolendra siewna) oraz *Brassicaceae* (brokuł i rakieta siewna) pozwoli na wytworzenie wysokiej jakości nasion, zgodnie z wyżej wymienionymi wymogami.

Nasiona pietruszki na korzeniowej

Wykonane badania spełniają warunki wykorzystania technik uprawy dozwolonych w ekologicznej produkcji roślinnej oraz wykorzystania nawozów i polepszaczy. Zastosowanie opracowanych metod i środków zapobiegawczych wszelkim szkodom wywołanym przez choroby, szkodniki i chwasty przy pomocy technik nie związanych z wykorzystaniem środków ochrony chemicznej, spełnia kryteria ustanowione w wytycznych dyrektyw WE i OECD dla produkcji ekologicznej.